İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 29

TURGUT REİS

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Osmanlı Amirali ve Trablusgarp Fatihi

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

AK (KELANTAN)

quranscience.my

© 2026 M / 1448 H Hj Che Alim Hj Che Haron AK (Kelantan) • quranscience.my • @QuranScienceMY

Bu e-kitap Müslümanlar için ÜCRETSİZDİR — satılması yasaktır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 29

TURGUT REİS

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Osmanlı Amirali ve Trablusgarp Fatihi

وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتًۢا ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾

"Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler."

Âl-i İmrân Sûresi 3:169

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | @QuranScienceMY

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz e-kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Kendi yolunda öldürülenlerin ölü olmadığını, bilakis Rableri katında rızıklandırılarak diri olduklarını bildiren Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına ve onun yolunu güzellikle izleyenlere — Trablusgarp fatihi Turgut Reis de onlardandır — salât ve selâm olsun.

Bu e-kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu yirmi dokuzuncu kitabı Turgut Reis'in hayatını anlatır: Barbaros Hayreddin Paşa'nın talebesi olan, bir zamanlar kürek mahkûmu olarak zincire vurulan, 1551'de Trablusgarp'ı fetheden, dokuz yıl orayı yöneten ve seksen yaşlarında Malta'da şehit düşen Ege kıyılarından bir çiftçi oğlu. Hayatı, Gozo halkının esir alınması ve sabit olmayan meşhur kıssalar dahil, kaynakları konusunda dürüstlükle anlatılmıştır. Bu ilim 'ilmun yuntafa'u bih — faydalı ilim olsun.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta, 1551 yılında gün doğarken Kuzey Afrika kıyısındaki ***Trablusgarp limanı***, altın ve yumuşak mavi renkli geniş bir şafak göğünün altında görülür.

Sağda, deniz kıyısında kalın surları ve kare kuleleriyle ***kırmızımsı kumtaşından büyük bir kale*** yükselir; arkasında düz damlı beyaz evler, hurma ağaçları ve ***ince bir minare*** görülür.

Limanın ortasında, uzun kürekleri ve latin yelkenleriyle ***Osmanlı kadırgalarından bir donanma*** sakin turkuaz suya girmektedir — Trablusgarp'ın yeniden Müslümanların eline geçtiği anı hatırlatır.

Alttaki ***koyu mavi bant***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiştir ve yazarın adını taşır — İslam Kahramanları'nın bütün kapakları uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 28'e kadarki kapaklarla aynıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

TURGUT REİS — *Giriş*
1. TURGUT REİS KİMDİR? — *Tarih ve biyografi kitapları*
2. EGE KIYILARINDAN BİR ÇİFTÇİ OĞLU — *Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi*
3. HAYREDDİN'İN TALEBESİ VE PREVEZE — *Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; Enfâl Sûresi 8:60*
4. DENİZDE CİHAD — *Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; Sahîh-i Buhârî 2924*
5. CENEVİZ KADIRGASINDA BİR ESİR — *çağdaş Avrupa kaynakları; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; Sahîh-i Buhârî 3046*
6. CERBE'DEKİ KUŞATMADAN KURTULUŞ — *Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; çağdaş Avrupa kaynakları*
7. MEHDİYE: VERİLDİ, SONRA KAYBEDİLDİ — *Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; çağdaş Avrupa kaynakları*
8. GOZO AKINI VE HALKININ AKIBETİ — *çağdaş Avrupa kaynakları; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; Sahîh-i Buhârî 3015*
9. TRABLUSGARP'IN FETHİ — *Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi; Nisâ Sûresi 4:75; Sahîh-i Buhârî 2442*
10. PONZA VE KORSİKA — *çağdaş Avrupa kaynakları; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr*
11. TRABLUSGARP BEYLERBEYİ — *TDV İslâm Ansiklopedisi; Osmanlı arşiv kayıtları; Sahîh-i Müslim 1827*
12. CERBE ZAFERİ (1560) — *TDV İslâm Ansiklopedisi; çağdaş Avrupa kaynakları*
13. MALTA KUŞATMASI (1565) — *Francesco Balbi, Malta Kuşatması günlüğü; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; çağdaş Avrupa kaynakları*
14. SAİNT ELMO ÖNÜNDE ŞEHADET — *Francesco Balbi, Malta Kuşatması günlüğü; TDV İslâm Ansiklopedisi; Âl-i İmrân Sûresi 3:169; Sahîh-i Müslim 1909*
15. TRABLUSGARP'TAKİ TÜRBE VE CAMİ — *TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis Külliyesi"*
16. DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN KISSALAR VE RAKAMLAR — *Kaynak incelemesi*
17. TURGUT REİS KISSALARININ KAYNAKLARI — *Tablo*
18. KİŞİLER, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ — *Tablolar*
19. TURGUT REİS HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR — *12 soru*
20. ALINACAK DERSLER VE SONUÇ
KAYNAKÇA
DESTEK VE BAĞIŞ

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma. Mavi altı çizili râvi isimlerine tıklayarak sunnah.com'daki râvi sayfasına gidebilirsiniz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TURGUT REİS

Ağustos 1551'de Libya kıyısındaki ***Trablusgarp*** kırk yılı aşkın süredir düşman elindeydi — önce İspanya'nın, sonra Malta'daki Saint John şövalyelerinin. 15 Ağustos 1551'de (12 Şâban 958) Osmanlı donanması şehri kurtardı; bu fetihte en büyük payı olan kişi ***Turgut Reis*** adlı bir amiraldi.

Turgut, Ege kıyılarından Barbaros Hayreddin Paşa'nın talebesi olan bir çiftçi oğluydu. Bir zamanlar esir düşüp bir Ceneviz gemisinde kürek mahkûmu olarak zincire vuruldu, sonra kurtuldu ve hocasından sonra Akdeniz'in en çok korkulan amirali oldu. Dokuz yıl Trablusgarp'ı yönetti ve 1565 Malta Kuşatması'nda seksen yaşlarında şehit düştü.

Bu e-kitap, ***İslam Kahramanları*** serisinin yirmi dokuzuncusudur ve Seri 28'deki Barbaros Hayreddin Paşa'nın hikâyesinin devamıdır. Turgut'un hayatı Kâtib Çelebi'den, Osmanlı arşiv kayıtlarından ve ona düşman Avrupa kaynaklarından gelir. Her kıssa, Gozo halkının esir alınması, Cerbe'deki kafatası kulesi ve sabit olmayan meşhur kıssalar dahil, kaynağı ve derecesiyle dürüstçe verilmiş; dersleri Kur'an'a ve sahih hadislere dayandırılmıştır.

Turgut'un hikâyesi, kurtarıcı olan bir esirin ve ömrünün sonuna kadar mücadeleyi bırakmayan bir ihtiyarın hikâyesidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TURGUT REİS KİMDİR?

Turgut Reis 890 (1485) yılı civarında, Ege kıyısındaki Menteşe sancağında Bodrum yakınlarında bir köyde doğdu. 24 Zilkade 972'de (23 Haziran 1565) Malta'da şehit düştü ve Trablusgarp'a defnedildi.

O, bir Osmanlı amirali, Barbaros Hayreddin Paşa'nın talebesi, Trablusgarp'ın fatihi ve 1556'dan 1565'e kadar Trablusgarp beylerbeyidir. Avrupalılar ona ***Dragut***, Araplar ***Darğus*** derdi.

ADLARI VE UNVANLARI

AD / UNVAN	AÇIKLAMA
Turgut Reis	Türkçe adı; "Reis" gemi kaptanı demektir
Dragut	Adının Avrupa'daki söylenişi
Darğus (درغوث)	Kuzey Afrika'daki Arapça söylenişi
Turgut Paşa	Trablusgarp beylerbeyi olduktan sonraki unvanı (1556)
Trablusgarp Fatihi	Libya'da bugün de anıldığı unvan

ALINACAK DERSLER

Mütevazı bir kökene sahip olmak, gayretli ve ihlaslı olan birinin yüksek bir mertebeye ulaşmasına engel değildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

EGE KIYILARINDAN BİR ÇİFTÇİ OĞLU

TARİHÎ NOT: TURGUT'UN KÖKENİ

TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre Turgut, Menteşe sancağına bağlı bir köyde doğdu; babası Velî bir çiftçiydi. Bodrum yakınlarındaki doğduğu yer bugün onun adıyla ***Turgutreis*** diye anılır. Doğum yılı 1485 veya 1487 olarak verilir.

Gençliğinden itibaren denize ilgi duydu. Top kullanmayı öğrenip usta bir topçu oldu, ardından gönüllü denizcilere (leventlere) katıldı ve kısa sürede kendi gemisinin kaptanı oldu. Bu topçuluk becerisi onu daha sonra denizde meşhur etti.

Rivayetin derecesi: Başta Kâtib Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibâr'ı, Osmanlı arşiv kayıtları ve çağdaş Avrupa kaynakları olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre bir sened olmaksızın rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir; ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis".

ALINACAK DERSLER

Gençlikte öğrenilen beceriler ömür boyu azıktır. Gençlik ilim ve beceri edinmek için en güzel zamandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAYREDDİN'İN TALEBESİ VE PREVEZE

TARİHÎ NOT: 1520'LER–1538

Turgut, Barbaros Hayreddin'in kuvvetlerine katıldı ve onun en güvendiği talebelerinden biri oldu. Hayreddin onun kabiliyetini gördü ve ona komuta etmesi için gemiler verdi.

1538'de Turgut, gönüllü bir filonun başında ***Preveze Deniz Muharebesi***'ne katıldı. TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre Hayreddin, ana donanma gelmeden önce onu yirmi gemilik bir öncü filoyla gönderdi. Preveze'nin hikâyesi Seri 28'de anlatılmıştır.

Rivayetin derecesi: Başta Kâtib Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibâr'ı, Osmanlı arşiv kayıtları ve çağdaş Avrupa kaynakları olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre bir sened olmaksızın rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir; ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Preveze Deniz Muharebesi".

Allah Müslümanlara düşmana karşı güç hazırlamalarını emreder:

ENFÂL SÛRESİ 8:60

وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن قُوَّةٖ وَمِن رِّبَاطِ ٱلۡخَيۡلِ تُرۡهِبُونَ بِهِۦ عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمۡ وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمۡ لَا تَعۡلَمُونَهُمُ ٱللَّهُ يَعۡلَمُهُمۡۚ وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيۡءٖ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ ٦٠

Ey inananlar! Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar Allah'ın düşmanı ve sizin düşmanlarınızı ve bunların dışında Allah'ın bilip sizin bilmediklerinizi yıldırmak üzere kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Allah yolunda sarfettiğiniz her şey size haksızlık yapılmadan, tamamen ödenecektir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/8:60

ALINACAK DERSLER

İyi bir hoca talebesinin yeteneğini tanır ve ona fırsat verir. İyi bir talebe bu fırsata emanetle karşılık verir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DENİZDE CİHAD

TARİHÎ NOT: LEVENTLERİN REİSİ

Preveze'den sonra Turgut, Kuzey Afrika'nın Müslüman kıyılarına saldıran İspanya, Ceneviz ve Saint John şövalyeleri donanmalarına karşı Batı Akdeniz'de kendi donanmasını yönetti. 1547'de resmen Akdeniz leventlerinin reisi tayin edildi ve padişahtan hil'at aldı.

Hocası gibi Turgut da denizi Müslümanları savunma meydanı olarak gördü. Resûlullah ﷺ de ümmetinden denizde savaşan ilk ordunun müjdesini vermiştir.

Rivayetin derecesi: Başta Kâtib Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibâr'ı, Osmanlı arşiv kayıtları ve çağdaş Avrupa kaynakları olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre bir sened olmaksızın rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir; ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi.

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2924

حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ، قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، أَنَّ عُمَيْرَ بْنَ الأَسْوَدِ الْعَنْسِيَّ، حَدَّثَهُ أَنَّهُ، أَتَى عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهُوَ نَازِلٌ فِي سَاحِلِ حِمْصَ، وَهُوَ فِي بِنَاءٍ لَهُ وَمَعَهُ أُمُّ حَرَامٍ، قَالَ عُمَيْرٌ فَحَدَّثَتْنَا أُمُّ حَرَامٍ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا ". قَالَتْ أُمُّ حَرَامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فِيهِمْ. قَالَ " أَنْتِ فِيهِمْ ". ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ ". فَقُلْتُ أَنَا فِيهِمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " لاَ ".

TERCÜME:
Umeyr b. Esved el-Ansî, Hıms sahilinde konaklayan Ubâde b. Sâmit'in yanına geldiğini, yanında da Ümmü Harâm'ın bulunduğunu anlattı. Umeyr dedi ki: Ümmü Harâm bize, Nebî'yi ﷺ şöyle buyururken işittiğini anlattı:

"Ümmetimden denizde savaşan ilk ordu (cenneti) hak etmiştir." Ümmü Harâm dedi ki: "Ey Allah'ın Resûlü, ben de onların arasında mıyım?" dedim. Buyurdu ki: "Sen onların arasındasın." Sonra Nebî ﷺ buyurdu:

"Ümmetimden Kayser'in şehrine sefer yapan ilk ordu bağışlanmıştır." "Ben de onların arasında mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" dedim. Buyurdu ki: "Hayır."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İshâk b. Yezîd ed-Dımaşkî ← Yahyâ b. Hamza ← Sevr b. Yezîd ← Hâlid b. Ma'dân ← Umeyr b. Esved el-Ansî ← Ümmü Harâm bint Milhân رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 2924.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:2924

ALINACAK DERSLER

Niyet Allah için olunca her meydan — karada da denizde de — salih amel yeri olabilir.

CENEVİZ KADIRGASINDA BİR ESİR

TARİHÎ NOT: 1540–1543

1540'ta Korsika kıyısında demirli iken Turgut ve gemileri, Amiral Andrea Doria'nın yeğeni ***Giannettino Doria*** tarafından ansızın basıldı. Turgut esir düştü ve yaklaşık üç dört yıl Ceneviz kadırgalarında ***kürek mahkûmu*** olarak zincire vuruldu.

Nihayet 1543–1544 civarında kurtuldu. TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre serbest bırakılması, Barbaros Hayreddin'in Cenova'ya saldırmakla tehdit etmesinin ardından oldu; Avrupa kaynakları ise fidye ödendiğinden söz eder. Esirliği sırasında daha sonra Malta'da düşmanı olacak Jean de la Valette ile karşılaştığına dair meşhur hikâye, doğrulanamayan bir rivayettir.

Rivayetin derecesi: 1540'ta esir düşmesi ve kurtulması sabittir; kurtulma şekli ve La Valette ile karşılaşma hikâyesi farklıdır veya rivayettir.

KAYNAK:
çağdaş Avrupa kaynakları; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi.

Resûlullah ﷺ esirlerin kurtarılmasını emretmiştir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3046

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى ـ رضى الله عنه ـ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " فُكُّوا الْعَانِيَ ـ يَعْنِي الأَسِيرَ ـ وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ ".

TERCÜME:

Ebû Mûsâ'nın rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Esiri kurtarın, açı doyurun ve hastayı ziyaret edin."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Kuteybe b. Saîd ← Cerîr b. Abdülhamîd ← Mansûr b. el-Mu'temir ← Ebû Vâil Şakîk b. Seleme ← Ebû Mûsâ el-Eş'arî رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 3046.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3046

ALINACAK DERSLER

Vefalı bir hoca musibete uğrayan talebesini unutmaz. Esir kurtarmak Resûlullah'ın ﷺ emrettiği bir ameldir.

CERBE'DEKİ KUŞATMADAN KURTULUŞ

TARİHÎ NOT: CERBE ADASINDA HİKMET

TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre 1547 civarında büyük bir Ceneviz-Venedik donanması Turgut'un gemilerini ***Cerbe*** adasındaki Kantara limanında kuşattı. Adanın coğrafyasını iyi bilen Turgut gemileriyle birlikte kurtulmayı başardı.

Avrupa kaynakları ve meşhur bir rivayet, düşman liman ağzında beklerken adamlarına bir kanal kazdırdığını veya gemileri karadan adanın öbür tarafına çektirdiğini anlatır. Bu hikâyenin ayrıntıları ve yılı kaynaklara göre değişir; ama kurtulmadaki hikmetini dost da düşman da kabul etmiştir.

Rivayetin derecesi: Cerbe'den kurtulması sabittir; kanal ayrıntıları ve tarihi farklıdır.

KAYNAK:
Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; çağdaş Avrupa kaynakları; TDV İslâm Ansiklopedisi.

ALINACAK DERSLER

Zekâ ve araziyi tanımak bir orduyu kurtarabilir. Allah'a tevekkül, gayret ve akılla birlikte olur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MEHDİYE: VERİLDİ, SONRA KAYBEDİLDİ

TARİHÎ NOT: 1550

1550'de Turgut, Tunus kıyısındaki ***Mehdiye*** şehrini ele geçirdi; TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre şehir 24 Mayıs 1550'de (7 Cemâziyelevvel 957) ona sancak olarak verildi.

Ancak aynı yıl Andrea Doria komutasındaki İspanyol donanması Mehdiye'ye saldırıp şehri geri aldı. Bu kayıp Turgut'un hayatında bir başka imtihandı; yine de mücadeleyi sürdürdü ve bir yıl sonra Trablusgarp'ı kurtaran büyük sefere katıldı.

Rivayetin derecesi: Başta Kâtib Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibâr'ı, Osmanlı arşiv kayıtları ve çağdaş Avrupa kaynakları olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre bir sened olmaksızın rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir; ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; çağdaş Avrupa kaynakları; TDV İslâm Ansiklopedisi.

ALINACAK DERSLER

Kayıp, durmak için bir mazeret değildir. Mümin düştükten sonra kalkar ve yoluna devam eder.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

GOZO AKINI VE HALKININ AKIBETİ

KAYNAK NOTU: ACI YÜZ

Temmuz 1551'de Sinan Paşa komutasındaki Osmanlı donanması Turgut'la birlikte önce Malta'ya, ardından yakındaki küçük ***Gozo*** adasına saldırdı. Gozo kalesi teslim oldu ve Avrupa kaynaklarına göre adanın neredeyse bütün halkı — kadınlar ve çocuklar dahil birkaç bin sivil — esir alınıp köle olarak satıldı.

Bu, tarihin bir parçası olduğu için burada dürüstçe belirtilmiştir. O dönemde iki taraf da aynısını yapıyordu; binlerce Müslüman da Malta'da ve Avrupa'da köleydi. Ancak İslam hukuku sıkı savaş ahlakı koyar ve o dönemin savaş âdetleri kahramanlık adına güzelleştirilemez.

Rivayetin derecesi: Gozo halkının 1551'de esir alınması Avrupa kaynaklarında sabittir; rakamlar farklıdır.

KAYNAK:
çağdaş Avrupa kaynakları; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr.

Resûlullah ﷺ savaşta kadınların ve çocukların öldürülmesini yasaklamıştır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3015

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ قُلْتُ لأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ وُجِدَتِ امْرَأَةٌ مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

TERCÜME:

İbn Ömer şöyle dedi: Resûlullah'ın ﷺ gazvelerinden birinde bir kadın öldürülmüş olarak bulundu; ***bunun üzerine Resûlullah ﷺ kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı.***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İshak b. İbrâhim ← Ebû Üsâme ← Ubeydullah b. Ömer ← Nâfi' ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Savaşta Kadınların Öldürülmesi Bâbı, Hadis No. 3015.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3015

ALINACAK DERSLER

Tarihin hatalarını dürüstçe kabul ederiz. İslam'da kahramanlık yalnızca zaferle değil, ahlakla ölçülür.

TRABLUSGARP'IN FETHİ

TARİHÎ NOT: 15 AĞUSTOS 1551

1510'dan beri Libya'daki ***Trablusgarp*** İspanya'nın elindeydi; İspanya daha sonra şehri Malta'daki Saint John şövalyelerine verdi. Çevredeki Müslüman halk Osmanlı Devleti'nden yardım istedi.

Gozo'dan sonra Sinan Paşa'nın donanması Trablusgarp'a yöneldi ve şehri kuşattı. Kâtib Çelebi'nin ifadesiyle Trablusgarp, Turgut Reis'in maharet ve rehberliğiyle 15 Ağustos 1551'de (12 Şâban 958) fethedildi. Şehri savunan şövalyeler top atışlarından sonra teslim oldu ve Trablusgarp yeniden Müslümanların eline geçti.

Rivayetin derecesi: Trablusgarp'ın 15 Ağustos 1551'de fethi Osmanlı ve Avrupa kaynaklarında sabittir.

KAYNAK:
Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis".

Allah Müslümanları ezilenlere yardım etmeye çağırır:

NİSÂ SÛRESİ 4:75

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ ٱلظَّالِمِ أَهْلُهَا وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

Size ne oluyor da: "Rabbimiz! Bizi halkı zalim olan bu şehirden çıkar, katından bize bir sahip çıkan gönder, katından bize bir yardımcı lutfet" diyen zavallı çocuklar, erkekler ve kadınlar uğrunda ve Allah yolunda savaşmıyorsunuz?

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/4:75

Resûlullah ﷺ de Müslümanın kardeşini zulme terk etmeyeceğini öğretmiştir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2442

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ سَالِمًا، أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ - رضى الله عنهما - أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ " الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لاَ يَظْلِمُهُ وَلاَ يُسْلِمُهُ، وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ، وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرُبَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ".

TERCÜME:

Abdullah b. Ömer'in rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Müslüman Müslümanın kardeşidir;***

ona zulmetmez ve onu (düşmana) terk etmez. Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir; kim bir Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa Allah da onu kıyamet gününün sıkıntılarından birinden kurtarır; kim bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahyâ b. Bükeyr ← Leys b. Sa'd ← Ukayl b. Hâlid ← İbn Şihâb ez-Zührî ← Sâlim b. Abdullah ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Mezâlim, Hadis No. 2442.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:2442

ALINACAK DERSLER

Ezilen kardeşin çağrısına cevap vermek kardeşliğin gereğidir. Trablusgarp, bu çağrıya cevap verenler olduğu için geri döndü.

PONZA VE KORSİKA

TARİHÎ NOT: 1552–1553

Trablusgarp'tan sonra Turgut, Fransa ile birlikte Şarlken'e karşı yapılan seferlerde Osmanlı donanmasına katıldı. 1552'de İtalya kıyısındaki ***Ponza*** adası yakınlarında Osmanlı donanması Andrea Doria'nın donanmasını yendi ve birkaç gemisini ele geçirdi.

1553'te Turgut ***Korsika*** adasında Fransa'ya yardım etti ve TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre 17 Ağustos 1553'te (7 Ramazan 960) Bastia'da (Peştiye) Ceneviz yardım ordusuna karşı bir muharebe kazandı. Bir zamanlar esir düştüğü ada şimdi onun zaferine şahit oluyordu.

Rivayetin derecesi: Başta Kâtib Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibâr'ı, Osmanlı arşiv kayıtları ve çağdaş Avrupa kaynakları olmak üzere tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre bir sened olmaksızın rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir; ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
çağdaş Avrupa kaynakları; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; TDV İslâm Ansiklopedisi.

ALINACAK DERSLER

Allah hâlleri değiştirir: insanın esir düştüğü yer zafer kazandığı yer olabilir. Allah'ın rahmetinden ümit kesilmez.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TRABLUSGARP BEYLERBEYİ

TARİHÎ NOT: 1556–1565

Mart 1556'da (Cemâziyelevvel 963) Turgut, Trablusgarp ***beylerbeyi*** tayin edildi. Vefatına kadar dokuz yıl şehri yönetti.

Trablusgarp'ın surlarını güçlendirdi, şehri Osmanlı donanmasının Kuzey Afrika'daki üssü yaptı ve şehirde bir ***cami*** ile bir ***hamam*** yaptırdı. Turgut Reis Camii (Darğus Camii) bugün de Trablusgarp'ta ayaktadır; arşiv kayıtları caminin vakfının tamirlerini karşıladığını belirtir.

Rivayetin derecesi: Trablusgarp'taki tayini, yönetimi ve camisini yaptırması sabittir.

KAYNAK:
TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis" ve "Turgut Reis Külliyesi".

Resûlullah ﷺ adil yöneticileri müjdelemiştir:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1827

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَزُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، وَابْنُ، نُمَيْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو، - يَعْنِي ابْنَ دِينَارٍ - عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ وَأَبُو بَكْرٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَفِي حَدِيثِ زُهَيْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلُوا " .

TERCÜME:

Abdullah b. Amr'ın rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Şüphesiz adaletli olanlar Allah katında, aziz ve celîl olan Rahmân'ın sağında — O'nun iki eli de sağdır — nurdan minberler üzerindedir; onlar hükümlerinde, aileleri hakkında ve üstlendikleri işlerde adaletli davrananlardır."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Bekir b. Ebû Şeybe, Züheyr b. Harb ve İbn Nümeyr ← Süfyân b. Uyeyne ← Amr b. Dînâr ← Amr b. Evs ← Abdullah b. Amr رضي الله عنهما.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-İmâre, Hadis No. 1827.
DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1827

ALINACAK DERSLER

Savaş meydanındaki zaferin ardından adil yönetim ve halka faydalı imar gelmelidir.

CERBE ZAFERİ (1560)

TARİHÎ NOT: 1560

Mart 1560'ta İspanya önderliğindeki birleşik Hristiyan donanması, ardından Trablusgarp'a saldırmak amacıyla Trablusgarp yakınlarındaki ***Cerbe*** adasını işgal etti. ***Piyâle Paşa*** komutasındaki Osmanlı donanması İstanbul'dan geldi ve Turgut gemileriyle ona katıldı.

Mayıs 1560'ta Osmanlı donanması Cerbe yakınlarında düşman donanmasını ağır bir yenilgiye uğrattı. Cerbe Kalesi ardından yaklaşık iki ay kuşatıldı ve 30 Temmuz 1560'ta (7 Zilkade 967) fethedildi. Avrupa kaynakları, öldürülen düşman askerlerinin kemiklerinin XIX. yüzyıla kadar ayakta kalan bir kule (Burcü'r-Rüûs) hâlinde yığıldığını söyler — bu, övünülecek bir şey olarak değil, dürüstlükle burada belirtilmiştir.

Rivayetin derecesi: 1560 Cerbe zaferi sabittir; kayıp rakamları farklıdır.

KAYNAK:
TDV İslâm Ansiklopedisi, "Piyâle Paşa"; çağdaş Avrupa kaynakları.

ALINACAK DERSLER

Zafer şükür ve edeple karşılanmalıdır. Ölülere, düşmanın ölülerine bile saygı göstermek ahlakın parçasıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MALTA KUŞATMASI (1565)

TARİHÎ NOT: SEKSEN YAŞINDA

1565'te Kanûnî Sultan Süleyman, Akdeniz'de Müslüman gemilerine saldıran Saint John şövalyelerinin üssü ***Malta*** adasını almak için büyük bir donanma gönderdi. O sırada seksen yaşlarında olan Turgut, yaklaşık 1.600 askerle Trablusgarp'tan sefere çağrıldı.

Vardığında Osmanlı ordusu küçük ***Saint Elmo*** kalesini kuşatıyordu. Avrupa kaynaklarına göre Turgut diğer komutanların bazı kararlarına katılmadı; yine de kalenin çevresine topları yerleştirmek için çok çalıştı.

Rivayetin derecesi: Malta Kuşatması'na katılması sabittir; görüş ayrılığı ayrıntıları daha çok Avrupa kaynaklarından gelir.

KAYNAK:
Francesco Balbi, Malta Kuşatması günlüğü; Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr; çağdaş Avrupa kaynakları.

ALINACAK DERSLER

İhtiyarlık, mümini hizmetten alıkoymaz. Mücadele ruhu yaş tanımaz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SAİNT ELMO ÖNÜNDE ŞEHADET

TARİHÎ NOT: 18–23 HAZİRAN 1565

18 Haziran 1565'te Saint Elmo yakınlarında top mevzilerini incelerken Turgut, bir top atışının saçtığı taş parçalarıyla başından ağır yaralandı. Çadırına taşındı ve birkaç gün baygın yattı.

TDV İslâm Ansiklopedisi'ne göre 23 Haziran 1565'te (24 Zilkade 972), Saint Elmo Kalesi'nin Osmanlı ordusunun eline geçtiği gün vefat etti. Rivayete göre Saint Elmo'nun düştüğü haberi son nefesinden önce ona ulaştı. Malta Kuşatması sonunda başarısız oldu; ama Turgut mücadele ederken şehit düştü.

Rivayetin derecesi: Malta'da yaralanması ve vefatı sabittir; Saint Elmo'nun düştüğünü duyması rivayettir.

KAYNAK:
Francesco Balbi, Malta Kuşatması günlüğü; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis".

Allah kendi yolunda öldürülenlerin ölü olmadığını bildirir:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:169

وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتًۢا ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

﴿١٦٩﴾

Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:169

Resûlullah ﷺ de şehadeti sıdkla isteyene şehitlerin mertebesini vaat etmiştir:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1909

حَدَّثَنِي أَبُو الطَّاهِرِ، وَحَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، - وَاللَّفْظُ لِحَرْمَلَةَ - قَالَ أَبُو الطَّاهِرِ أَخْبَرَنَا وَقَالَ، حَرْمَلَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي أَبُو شُرَيْحٍ، أَنَّ سَهْلَ بْنَ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ، بْنِ حُنَيْفٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ " .

TERCÜME:

Sehl b. Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf, babasından, o da dedesinden rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ şöyle buyurdu: ***"Kim Allah'tan samimiyetle şehadet isterse, yatağında ölse bile Allah onu şehitlerin makamlarına ulaştırır."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebü't-Tâhir ve Harmele b. Yahyâ ← Abdullah b. Vehb ← Ebû Şüreyh Abdurrahman b. Şüreyh ← Sehl b. Ebû Ümâme ← Ebû Ümâme b. Sehl ← Sehl b. Huneyf رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-İmâre, Hadis No. 1909.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1909

ALINACAK DERSLER

Kimin Allah katında şehit olduğunu yalnızca Allah bilir. Allah yolunda ihlasla düşenler için hayır dua ederiz.

TRABLUSGARP'TAKİ TÜRBE VE CAMİ

TARİHÎ NOT: TRABLUSGARP'A DÖNÜŞ

Turgut'un naaşı Malta'dan, kurtardığı ve yönettiği Trablusgarp'a getirildi ve yaptırdığı caminin hazîresine defnedildi. Daha sonra kabrinin üzerine bir türbe yapıldı.

Bugün Trablusgarp'ın eski şehrindeki Turgut Reis Camii (Darğus Camii) hâlâ namaz kılınan ve türbesinin ziyaret edildiği bir yerdir. Libya halkı onu minnetle anar; Türkiye'deki doğduğu kasaba da bugün onun adını taşır.

Rivayetin derecesi: Trablusgarp'taki camisine defnedilmesi sabittir.

KAYNAK:
TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis Külliyesi".

ALINACAK DERSLER

İhlasla yapılan bir cami, yapanı göçtükten çok sonra da fayda vermeye devam eder. İşte sadaka-i câriye budur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN KISSALAR VE RAKAMLAR

KAYNAK NOTU: GERÇEK İLE EFSANE ARASINDA

Turgut'un hikâyesindeki bazı hususlar dikkatle değerlendirilmelidir. ***Birincisi***, doğum yılı (1485 veya 1487) ve ailesinin kökeni tartışmalıdır. ***İkincisi***, esaretten kurtulma şekli — fidyeyle mi yoksa Hayreddin'in tehdidiyle mi — kaynaklara göre değişir. ***Üçüncüsü***, Cerbe'deki kanal hikâyesi ve yılı kaynaklarda aynı değildir.

Dördüncüsü, esaretinde La Valette ile karşılaşması ve ölmeden önce Saint Elmo'nun düştüğünü duyması rivayettir. ***Beşincisi***, Gozo halkının esir alınması ve Cerbe'deki kemik kulesi güzelleştirilemeyecek acı hususlardır. Sabit olanlar: Preveze'ye katılması (1538), Trablusgarp'ın fethi (1551), Trablusgarp beylerbeyi tayini (1556), Cerbe zaferi (1560) ve Malta'da şehadeti (1565).

Rivayetin derecesi: Ana olaylar sabittir; ayrıntıların çoğu rivayet veya tartışmalıdır.

KAYNAK:

Kâtib Çelebi, TDV İslâm Ansiklopedisi, Avrupa kaynakları ve modern tarih araştırmalarının karşılaştırılması.

ALINACAK DERSLER

Gerçek bir kahramanın efsaneye ihtiyacı yoktur. Sabit gerçekler örnek olmaya yeter.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TURGUT REİS KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo, okuyucu sahih olanı sadece meşhur olandan ayırabilsin diye her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Menteşeli bir çiftçi oğlu	TDV; Kâtib Çelebi	Tarih; yıl farklı
Preveze Deniz Muharebesi (1538)	Kâtib Çelebi; TDV	Sabit
Güç hazırlayın	Enfâl 8:60	Kur'an
Denizdeki ilk ordu	Sahîh-i Buhârî 2924	Sahih
Korsika'da esir düşmesi (1540)	Avrupa kaynakları; TDV	Sabit
Esiri kurtarın	Sahîh-i Buhârî 3046	Sahih
La Valette ile karşılaşma	Rivayet	Kesin değil
Cerbe'den kurtuluş	TDV; Avrupa kaynakları	Sabit; ayrıntılar farklı
Gozo halkının esir alınması (1551)	Avrupa kaynakları	Sabit; rakamlar farklı
Kadın ve çocukları öldürme yasağı	Sahîh-i Buhârî 3015	Sahih
Trablusgarp'ın fethi (1551)	Kâtib Çelebi; TDV	Sabit
Müslüman Müslümanın kardeşidir	Sahîh-i Buhârî 2442	Sahih
Trablusgarp beylerbeyi (1556)	Osmanlı arşivi; TDV	Sabit
Adil yöneticiler	Sahîh-i Müslim 1827	Sahih
Cerbe zaferi (1560)	TDV; Avrupa kaynakları	Sabit
Malta'da şehadet (1565)	Balbi; TDV	Sabit
Şehadeti sıdkla istemek	Sahîh-i Müslim 1909	Sahih
Ölmeden önce Saint Elmo'nun düştüğünü duyması	Rivayet	Kesin değil

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KİŞİLER, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ

Kişi	Rolü
Barbaros Hayreddin Paşa	Turgut'un hocası; Osmanlı Kaptan-ı Deryası
Kanûnî Sultan Süleyman	Döneminin Osmanlı padişahı
Sinan Paşa	Trablusgarp'ı fetheden donanmanın komutanı (1551)
Piyâle Paşa	Cerbe (1560) ve Malta (1565) donanma komutanı
Andrea Doria	Ona karşı savaşan Cenevizli amiral
Giannettino Doria	Onu esir alan Andrea Doria'nın yeğeni (1540)
Jean de la Valette	Malta'daki Saint John şövalyelerinin üstadı (1565)
Francesco Balbi	Malta Kuşatması günlüğünü tutan asker

Yer	Olay
Bodrum (Turgutreis)	Doğduğu bölge
Preveze	1538 deniz muharebesi
Korsika	Esir düşmesi (1540); Bastia zaferi (1553)
Cerbe	Kuşatmadan kurtuluş; 1560 zaferi
Gozo	Halkının esir alınması (1551)
Trablusgarp	1551'de fethedildi; 1556–1565 yönetimi; türbesi
Malta (Saint Elmo)	Şehit düştüğü yer (1565)

Yıl	Olay
± 1485	Turgut'un doğumu
1538	Preveze Deniz Muharebesi
1540	Korsika'da esir düşmesi
± 1543	Esaretten kurtulması
± 1547	Cerbe'deki kuşatmadan kurtuluş
1550	Mehdiye verilir, sonra kaybedilir
1551	Gozo; Trablusgarp'ın fethi
1552–1553	Ponza ve Korsika
1556	Trablusgarp beylerbeyi tayini
1560	Cerbe zaferi
1565	Malta Kuşatması'nda şehadeti

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TURGUT REİS HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm Turgut Reis hakkında sık sorulan sorulara cevap verir. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. TURGUT REİS KİMDİR?

Barbaros Hayreddin Paşa'nın talebesi, Trablusgarp'ın fatihi ve beylerbeyi olan ve 1565'te Malta'da şehit düşen Osmanlı amirali.

2. NEREDE DOĞDU?

Ege kıyısında Bodrum yakınlarında, bugün Turgutreis adını taşıyan bir köyde.

3. HOCASI KİMDİR?

Barbaros Hayreddin Paşa.

4. HİÇ ESİR DÜŞTÜ MÜ?

Evet, 1540'ta Korsika'da; yaklaşık üç dört yıl kürek mahkûmu oldu.

5. NASIL KURTULDU?

1543–1544 civarında; kaynaklar Hayreddin'in Cenova'yı tehdit etmesinden veya fidyeden söz eder.

6. TRABLUSGARP NE ZAMAN FETHEDİLDİ?

15 Ağustos 1551'de (12 Şâban 958).

7. TRABLUSGARP KİMDEN ALINDI?

Malta'daki Saint John şövalyelerinden.

8. TRABLUSGARP'I NE KADAR YÖNETTİ?

Dokuz yıl, 1556'dan 1565'e kadar.

9. 1560'TA CERBE'DE NE OLDU?

Osmanlı donanması birleşik Hristiyan donanmasını yendi ve Cerbe Kalesi'ni fethetti.

10. NASIL VEFAT ETTİ?

Malta'da Saint Elmo önünde top atışının saçtığı parçalarla başından yaralandı ve 23 Haziran 1565'te vefat etti.

11. TÜRBESİ NEREDEDİR?

Libya'da Trablusgarp'ın eski şehrindeki camisindedir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

12. HİKÂYESİNİN EN BÜYÜK DERSİ NEDİR?

Musibet ve yaşlılık, savaş ahlakını koruyarak mücadele etmeye ve kardeşlerine yardım etmeye engel değildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ALINACAK DERSLER VE SONUÇ

Turgut'un hikâyesi, amiral olan bir çiftçi oğlunun, kurtarıcı olan bir esirin ve hâlâ mücadele ederken şehit düşen bir ihtiyarın hikâyesidir — ancak hikâyesi dürüstçe değerlendirilmesi gereken hususlar da içerir.

DERS	TURGUT'UN HİKÂYESİNDEN
Güç hazırlamak	Topçuluk ve Preveze; Enfâl 8:60
Denizde niyet	Denizde cihad; Sahîh-i Buhârî 2924
Esir kurtarmak	Hayreddin eliyle kurtuluşu; Sahîh-i Buhârî 3046
Savaş ahlakı	Gozo halkının akıbeti; Sahîh-i Buhârî 3015
Ezilenlere yardım	Trablusgarp'ın fethi; Nisâ 4:75; Sahîh-i Buhârî 2442
Adil yönetim	Trablusgarp beylerbeyi; Sahîh-i Müslim 1827
Ömrün sonuna kadar mücadele	Malta; Âl-i İmrân 3:169; Sahîh-i Müslim 1909
Sadaka-i câriye	Trablusgarp'taki Turgut Reis Camii

Allah, Turgut'un esaretteki sabrını, ezilen kardeşlere yardımdaki gayretini ve yaşlılığında bile sönmeyen mücadele ruhunu örnek almayı, hikâyesindeki değerlendirilmesi gereken hususlardan da ders çıkarmayı bize nasip etsin.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, Kitâb-ı Bahriye'yi yazan amiral ve haritacı Pîrî Reis'in hikâyesiyle devam edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı resmi ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. https://quran.com

İbn Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîm (Âl-i İmrân 3:169; Nisâ 4:75; Enfâl 8:60).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 2442, 2924, 3015, 3046. https://sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 1827, 1909. https://sunnah.com/muslim

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî; en-Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim.

TARİH KİTAPLARI VE ARAŞTIRMALAR

Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr.

Francesco Balbi di Correggio, The Siege of Malta 1565.

Ernle Bradford, The Great Siege: Malta 1565.

Ertuğrul Önalp, "1560 Cerbe Deniz Zaferi ve Cerbe Kalesinin Fethi".

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Turgut Reis Külliyesi". https://islamansiklopedisi.org.tr/turgut-reis-kulliyesi

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Piyâle Paşa". https://islamansiklopedisi.org.tr/piyale-pasa

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 28: Barbaros Hayreddin Paşa'ya. https://quranscience.my/#pahlawan

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

BAĞIŞ YAP

Uluslararası bağışçılar: BAĞIŞ YAP düğmesine tıklayın ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir